

PROLJEĆE 2005.

Slavonski jahač željezne horde (v. "Parsek" br. 76) donosi nam jednu zrelu i slojevitu znanstvenofantastičnu priču

TRAGANJE

Piše: Mario Berečić

Nesagledivo tijelo, ni lava, ni magma, tren je tekuće, tren plinovito, kruto i magmatično, materijalno i nematerijalno, okuplja sve prošlo i postojeće u isto vrijeme, posebno duše koje kruže oko njega. Postoje snažne indicije da ih i stvara, zbog čega su ga istraživači reinkarnacije nazvali *Bogom* i *Stvoriteljem*. Nažalost, rođenje i smrt obično brišu sjećanja na taj prizor. Duše strašno pate sjećajući se prošlih života, bez obzira bili dobri ili zli. Što je gore, toliko su zaokupljene patnjom da ne komuniciraju, iako mogu. Gotovo nevjerojatno: tamo je sve puno duša oslobođenih tijela, a tolika je samoća - svi samo vrište i jure u užasu. I to se ponavlja svakom reinkarnacijom. Rađamo se, živimo, umiremo, odlazimo u međuživot i patimo te se opet rađamo i tako unedogled. Gdje i kako odlazimo do tamo, ne znamo. Tijelo *Boga* traže po poznatim svemirima razni uređaji, ali ga još nisu našli. Iako se prema sjećanjima iz prošlih života neosporivo pronalaze arheološki dokazi i genetičke veze na Zemlji, *bog* još nije pronađen, kao ni kako ljudske duše putuju do njega i nazad u Sunčev sustav.

* * *

Rupyr je već napuštao čekaonicu ulazeći u letjelicu za Mjesec. Osjećao je veliko olakšanje bez svakodnevnih doza lijekova, dugih intervjuja i iscrpljujućih psiholoških istraživanja. Odlučio je na nekoliko godina otići na neko mirno mjesto. Istraživači u njegovu institutu negodovali su, trebalo je barem još dokazati postojanje *Stvoritelja* i njegovu ulogu u poslovima stvaranja koji se pridodaju bogu, no Rupyr više nije mogao.

On je pedeset godina ovog života proživljavao pamteći na rubovima memorije nešto zbog čega je neviđeno patio. Smrt mu nije značila mir jer bi se u međuživotu sjetio i opet patio. Utjeha je stigla prije deset godina dokazom da tisućljetni lijekovi protiv poremećaja sjećanja doista evociraju proživljene živote, a ne da su ta sjećanja proizvod bolesti. Istraživanja reinkarnacije pokrenula su veliko zanimanje te su istraživački centri rasli po cijelom Sunčevom sustavu. Rupyr se prijavio u lokalni centar kao *znanstveni pomoćnik* želeći odgonetnuti zašto toliko pati. Postigao je uspjeh za svijet: njegove su reakcije na lijekove bile fantastične, sjećanja plastična, povezana i vrlo korisna pri određivanju

prošlosti. On je istraživanja najviše približio u pravcu otkrića materijalnog ponašanja oblika tradicionalno zvanog *duša* i odnosa *duše* s gušćim oblikom materije - *tijelom*. Određena je i starost *duše* koja iznosi pet milijuna godina. Pomoću stotina tisuća u detalje podudarnih sjećanja došli su do znanstvene činjenice: kada tijelo umre, duša čista od sjećanja, spola, rase i svega tjelesnog pojavljuje se u međuživotu oko nestalnog oblika - *Stvoritelja*. Polako upoznaje sjećanja na prošlost, a onda zbog njih pati. I to je neizbježno.

Za sebe je otkrio puno: u petnaestom je životu izgubio veliku ljubav u napadu lavice u afričkoj savani. Patio je zbog rastanka kroz svaki život težeći da pronađe svoju ljubljenu. Ona ga je obilježila dajući mu trajnu patnju i neutaženu žudnju. Stvarno se želio sresti sa svojom ljubavi. Ali, matematika je bila neumoljiva: ponovni susret duša nije se još dogodio. Po strani osobno, veliki ugled je stekao kada se otkrilo da se sjeća tisuću petsto devedeset i četiri života u tijelima ljudi i životinja, najviše na svijetu. Zbog tolikih života i očuvanja ljubavi, Rupyrt je postao poznat diljem svijeta.

Kada se smjestio u kabinu, lagano je zaboravljao prošlost u svim životima. Tolika sjećanja onemogućavaju odluke i iscrpljuju mozak i zato svjesni reinkarnanti njeguju tehnike privremenih zaboravljanja. Razmišljat će o susretu s nestalom ljubavi.

* * *

Rupyrt se dobro odmarao na Tesli i nije mu se išlo na Zemlju. Teslanci su mu odgovarali jer su najčešće vrlo nenametljivi i obično samci. Isto su tako, kao i većina ljudske rase, homoseksualni, i to mu je - kao Potamcu - odgovaralo. Ali, koga to zanima: njegov ljubavni život nije nikada bio na visini, sam je za sebe govorio da je šampion loših veza. Kao lice s ekrana imao je puno ljubavnika, ali rijetko ljubav.

Putovao je Mjesecom, naseljenim i nenaseljenim dijelovima, divio se industrijsko-poljoprivrednim potkupolskim zemljama u kraterima i divljoj kamenoj prirodi koja se širi bez kraja. Dani samoće počeli su mu dosađivati tek nakon dvije godine. Kao spas došlo je druženje s Alanom, zgodnim dečkom ženskasta tijela, dvostruko mlađim i druželjubivim. Alan se nedavno doselio iz Švicarske i znao potamski, jezik srodan švicarskom. To je pojednostavilo komunikaciju Rupyrtu, Potamcu odraslom u Americi. Njihovi su susreti prolazili ugodno, u stvaranju čvrstog prijateljstva, ali ništa više od toga. Dečko mu je bio privlačan, ali ne baš zapravo: Rupyrtu se nikada nisu sviđali muškarci i on je svoje sklonosti potiskivao cijeli život. Krio ih je da se ne dođe na loš glas pred drugim Potamcima, a posebno da se ne zamjeri očevima koji su ga podigli, iako je zakonski mogao imati ženu. Zbog starih običaja nikada nije pokušao udovoljiti sebi, a želja je ponekada bila orkanska.

Bilo je, znači, lijepo. Vrlo su se intenzivno družili, dok Alan nije rekao razlog zbog kojega je s njim i tako u tren promijenio Rupyrtu život: "Neću okolišati..."

"Da?", pitao je Rupyrt. Alan je izgledao kao da se lomi i dvoji. Rupyrt nije ni slutio koliko je mladiću bilo teško izgovoriti. Napokon, izreče uzbuđeno:

"... znamo se iz ranijeg života i jednog međuživota."

Rupyrt je ostao skamenjen ne osjetivši tišinu koja je na njih pala. Buka kafića vijugala se oko njih, a oni su zamukli. Takve se stvari ne događaju samo tako, u dobro zatvorenom separeu na Mjesecu. Alan je nastavio: "Pratio sam tvoj život u medijima i vidio podudarnosti sa svojim. Tijekom jedne hipnotičke terapije dozvao sam u pamćenje i naš međuživot. Sjetio sam se svega. Sreli smo se u Africi i zaljubili. Potom smo se sreli u međuživotu, iznad *Stvoritelja*. Koliko je ona ispunjena pokretima, mi smo bili ispunjeni jedno drugom."

Rupyrtu su, poput one magme ili što je već, navirali osjećaji. Prvo je bio začuđen i ostao dugo skamenjen. Potom ga je oblila nevjerica, sumnja da je Alan samo još jedan od lovaca na slavne, ali samo dok je pripovijedao o događajima u Africi. Kada je spomenuo međuživot, više nije bilo sumnje. Rupyrt se branio od te misli pokušavši ostati pribran u trenutku velike zbunjenosti i snažnih osjećaja koji su zaplesali njime:

"To je, Alane, matematički nemoguće. Ne vjerujem ti."

"Vjeruj mi. Ni ja nisam vjerovao nekoliko godina. Istina je. Ako lažem, onda ti nisi Rupyrt.", reče Alan jednako uzbuđen.

"Oprosti, moram ići.", izjuri Rupyrt iz prostorije.

* * *

Nikada se nije osjećao tako jadno kao nakon njihovog drugog susreta. Nikome to nije rekao, čuvao je kao najveću i najnježniju tajnu, skrivenu od svih ljudi: u šesto sedamnaestom međuživotu pojavila se opet njegova ljubav. Odmah su se prepoznali i bez odugovlačenja počeli komunicirati jer to vrišteće duše mogu, premda nikada ne čine. Koliko svi njegovi životi znaju, omogućili su jednu od najvećih nemogućnosti na svijetu. Tko se jednom sreo, više se ne sreće, vjerojatnost je suviše mala. Uživali su ponovo. I ne čudi, žudnja je bila jaka, eonska, ponavljala se kroz više od šesto života i međuživota. Nisu znali koliko su dugo uživali jer vrijeme međuživota drukčije teče. Dugo su bili svjesni da će jedno od njih naglo nestati - ovdje se bez upozorenja prelazi u život. I doista: duša njegove ljubavi otišla je iz međuživota, izbačena u jedno od milijardi tijela životinja ili ljudi. Odmah se osjetio jadno: milijun i pol godina između njihova dva sastanka učinile su dugo vrijeme u međuživotu trenom i to muči još više. Reinkarnacija mu se nekada čini vječnom mukom. Tim prije jer je bilo sigurno da je Alan ona duša i da

ga je dva puta izgubio. Mali je znao sve detalje susreta, teme njihova komuniciranja, mjesta iznad one magme gdje su najradije lebdjeli, pokušaje orkana da ih razdvoji, njegov nagli nestanak u život. Nije bilo dvojbe, sad su se treći put sreli. Ako Alan i nije njegova tražena ljubav, morao je biti tamo.

Vidali su se kasnije, Rupyrt ga nije htio izbjegavati, ali je izbjegavao razgovor o prošlim susretima. Nisu šutjeli, prošli životi kao tema dobro su im išli, Alan ih je proživio oko sedamsto. Pričali su bez prestanka i o tome kako se svijet mijenjao, napose u posljednja tri tisućljeća kako ljudi plove okolnim svemirom. I promijenio se - nekada rubne pojave, poput homoseksualnosti, danas su pravilo kod najvećeg broja ljudi. Svjesni reinkarnanti imaju o čemu razgovarati - toliki su životi proživljeni, tolika doba viđena, toliko patnji shvaćeno.

Rupyrt se mjesecima lomio. Prvo je morao prihvatiti da Alan ne laže. Nije lagao, njihova su se sjećanja podudarala kao slagalice točno. Pokušao se potom pomiriti s činjenicom da je Alan muško, a ne žensko. Putovao je nenaseljenim dijelovima Mjeseca uvjeravajući se kako je dobro da su se sreli, bez obzira što susret nije ovako zamišljao. Nakon tjedan dana i puno dugih razgovora skupio je snage:

"Jako si me iznenadio, Alane. Vidiš i sam koliko sam uzbuđen sve vrijeme."

"I ja sam se tako osjećao kad sam shvatio da ti postojiš. Tragao sam jako dugo", nježno ga pomiluje Alan. Rupyrtu nije bilo ugodno.

"Ne mogu vjerovati, stvarno smo se susreli dva puta, ali teško mogu povjerovati. Oprosti na odugovlačenju, treba vremena da se prihvati istina.", nasmijao se Alanu. Zagrlili su se bez razmišljanja i puni osjećaja, kao što se mogu zagrliti milijuni godina rastanka. Pred njima je do sada zjapila vremenska rupa koju ni jedna duša nije prošla i jedino logično je bilo da se ponovno spoje. Alan je približio usne Rupyrtovima. Iako je želio i čeznuo za istim, Rupyrt je izbjegao poljubac. Odgurnuo je Alana s velikom mukom i dvojbom te sjeo na drugi kraj separea. Opet je na njih pala tišina. Alan je bio zbunjen i iznenađen, Rupyrt pun nedoumica.

"Ne, ja to ne mogu", priznao mu je. "Alane", približio mu se pun iskrenosti, "ja nisam homoseksualac. Okorjeli sam heteroseksualac. Ne mogu si pomoći. Želim biti s tobom svaki tren života, ali ti ne mogu biti ljubavnik. Mogu, ali lagao bih te tako. To ne želim: previše te volim."

Nakon ovih riječi očekivao je oštre reakcije poput uvreda ili naglog odlaska. Alan nije bio takav. Strpljivo ga je slušao, sućutno gledao, dobrohotno se smijao. To je malo smirilo Rupyrtu i dokazivalo mu kako je Alan dobar čovjek. Doznao je odmah da je on i osoba od akcije, jer na Rupyrtove riječi nije odgovorio, već je djelovao. Ustao

se, brzo skinuo gornji dio odjeće i pokazao polovicu tijela. Oči su se Rupyrtu ispunile malešnim ženskim grudima, onakvim kakve je viđao samo na pornografskim slikama. Nije se ni snašao, Alan se svukao do kraja. Da, bio je žena.

"Ja sam Alana", reče mu. "Nema ljepšeg od čuti da nisi homoseksualan. Ne mogu uz homoseksualca doživjeti smrt prurušena."

* * *

Sjali su ljubavlju i to se vidjelo po njima. Zadovoljno su se smješkali napokon se grleći. Rupyrt se smijao samom sebi: mjesecima mu je Alan prolazio pred očima, a nije zamijetio da je *Alan* u tijelu suviše *Alana*. Međutim, nisu znali kako će ih svijet prihvatiti. Alana je govorila kako je u pubertetu priznala najboljoj prijateljici da bi vodila ljubav s muškarcem. Ona je odmah dobila zgađeni izraz lica: 'Zar bi pustila ONO u sebe?'. Slična je iskustva imao i Rupyrt. Nije im sjajna budućnost. Na kraju su se odselili u Sacramento, jer su u Kaliforniji cijeli okruzi heteroseksualni, a posebno okolica Sakramenta.

Živjeli su u sretnom braku i uspješno radili u zemaljskim istraživačkim centrima kao profesionalni znanstveni pomoćnici. Prema sjećanjima s terapija otkrivali su nova arheološka nalazišta i bit *boga*. Suprotno vlastitim očekivanjima, nisu bili izvrgnuti ruglu, vjerojatno i zato što su bili toliko posebni. Često su se zbog posla razdvajali, kao i sada kada je Rupyrt prema sjećanjima

iz prethodnih života na Sardiniji pronašao neolitsko selo iz jednog od svojih bivših života. Kako su iskopavanja napredovala, sve je manje imao posla pa se šetao po okolnom potamskom seocetu uskih ulica i kamenih kuća. Jedan od mještana, koji je često sjedio ispred kuće i pozdravljao se s Rupyrtom, ponudi ga sjesti na svoju drvenu klupu, a potom iznese vino:

"Jeste li što zanimljivo iskopali? Dugo nisam bio na nalazištu."

"Ima jako puno bjelokosnog oružja. Jučer smo došli do mjesta gdje su se praljudi ubijali. Našao sam i svoje tijelo u kojem sam se ubio u devetnaestoj godini. Danas sam dugo gledao taj kostur i nisam mogao vjerovati da sam živio u tom tijelu. Onda su ljudi bili stvarno maleni."

"Znaš potamski. Ti si Rupyrt.", reče starac značajno uprijeviši prstom kako to već Mediteranci rade. "Ja sam Luygi."

Naravno da ga je znao, Rupyrt je često bio na vijestima. Prava zvijezda jer je najviše pomoću njegovih sjećanja reinkarnistika postala priznata znanost. Znanstvena zajednica je njega i njegovu Alanu obožavala, a pučanstvo Sunčeva sustava smatralo uzorima.

"To su rekli i moji očevi. Trebalo im je vremena, ali su prihvatili. Kao i moja i njezina rodbina. Neki su preuzeli našu djecu na čuvanje, vole nas i cijene. Vjerujete mi, pokušavao sam šezdeset godina živjeti s muškarcima. Ne ide. Čak ne bi s njom živio

ni da je bila muškarac pa zbog mene promijenila spol. Ne volim muškarce u bilo kakvom obliku", iskreno je naglas razmišljao.

"I vi ste otkrili *boga* u međuživotu", načne čovjek novu temu. Zadržat će za sebe mišljenje o Rupyrtovim sklonostima.

"Ja sam samo pomogao znanstvenicima. Dokazano je da postoji, jedino mu još moramo odrediti mjesto u drugim svemirskim dimenzijama. Sumnja se na nekoliko mjesta u Svemiru gdje vrijeme teče sporije. Obećali su mi da ću biti prvi koji će do *boga* stići. A treba još vidjeti zašto se duše sele samo u Sunčevu sustavu ili zašto rođenjem zaboravljamo prethodne živote. Ostalo je puno posla."

"I, kada ćete naći *bog*?", zanimalo je staroga.

"*Ne znam. Na tome sada jako puno rade u Americi. Tamo je i moja Alana.*"

"Vi se jako volite, kako sam mogao vidjeti.", pohvali ga Luygi.

"Dugo smo patili jedno za drugim. Uostalom, jedini smo se mi od sedamsto tisuća dokazanih reinkarnanata opet sreli. I to tri puta. To je sreća."

"Istinu kažeš. U jednom se životu teško spoje rastavljena tijela, a kamoli duše u milijunima godina", stari mudro zaključi.

* * *

Živjeli su u napokon dočekanoj sreći. Znali su da tome mora doći kraj. U njihove dvije smrti nestalo je toliko milijuna godina željenja i šezdeset godina ispunjenja želje, a

ostala je samo nezadovoljena i uvećana žudnja. Za njihova života odbačene su vjerske zablude o reinkarnaciji kao kazni ili nagradi, potom one o ponovnom reinkarniranju obitelji ili o prenošenju osobina iz jednog života u drugi, potvrđene su teorije o nastanku duše u čovjekolikih majmuna prije pet milijuna godina. Na mnoga se pitanja još odgovara.

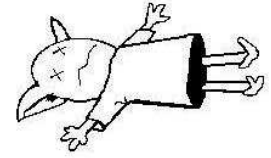
Kada se Rupyrt u idućem životu podvrgao terapijama, sjetio se prošlog života te odmah počeo tražiti svoju ljubav. Pomagao mu je cijeli svijet. Trudili su se jako i dugo, ali uzalud. Unatoč svim dosezima znanosti, milijunima elektronskih knjižnica podataka i pomoći znanstvene infrastrukture, dvije se duše nisu uspjele spojiti.

Patnja i ovaj put nije izostala. Povećala se jer sad više žudi zbog ono malo godina ispunjenosti. Shvatio je koliko bi bilo blaženo živjeti zemaljski život, a onda prijeći u neki drugi i time prestati s kruženjem bez prestanka, makar završilo na mjestu gdje rogati demoni griješnike kuhaju u kotlu. Sve bi dao čak i za to. Jedino je u njegovom postojanju sigurno da će živote i međuživote ponavljati i iz tog kruga nema izlaza. Pokušava naći dobre strane reinkarnacije, ali ih ovdje ne nalazi. Jedino vjeruje u ponovni susret s mojom ljubavlju, mada je to malo vjerojatno.

U međuživotu je ostala Alana. Za nju nada postoji, malena nada: ekipe znanstvenika u životu sve uspješnije

proučavaju prirodu i mehanizme reinkarnacije. Ako su jednom zakazali, ne znači da će opet. Zna da je to jedini način da

se vječna ljubav još jednom sretne. Svejedno joj je spoje li ih u životu ili u međuživotu.

Leon se već probija kao jedna od mladih nada hrvatskog SF-a. U "Parseku" broj 76 predstavio se jezivom kratkom pričom Mesarenje, a sada stiže šarmatna minijatura.

TRISTA TRI KURBE DO RAJA

Piše: Leon zambon

"Nu, Bepi gledaj na tu tvoju hortu kadi smo?", izusti Toni, tipičan primorski starac naborana lica, pomalo pogrbljen zbog boli u leđima.

"A ča kadi smo, porko boh ma znoš kadi smo i kamo remo", ljutito mu odbrusi Bepi, također tipični istarski starčić sijedih brkova i ćelave glave.

"Nu, nu ne jadi se, znan ja kadi smo. Ma, hodimo po cile dane, kuliko još?"

Bepi uzdahne i iz džepa plavog izlizanog radničkog tarliža izvadi kartu. Nekoliko trenutaka grubim radničkim prstom klizi po papiru, a zatim pomalo tužno kaže.

"Trista tri kurbe."

"Vrah mu ze oca i mater ki je dela put na tuliko kurbi ko da ga ni moga drito storit. A, pravi mi kuliko smo uta pasali?", upita Toni okrenuvši se natrag pokušavši

pogledom odrediti duljinu puta koji je odkad su izašli iz tunela bijele svjetlosti naširoko vijugao prema naprijed.

"Nanke pedeset!"

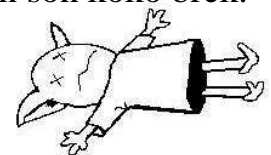
"Vrah mu ze oca i mater", Toni pljučne u oblake koji su se prostirali s obje strane ceste, "Mi se vidi, porko dio, da bi najlaglje bilo skočit dole poli vraga i finit s ten."

"Nu, nu ne kuni toliko, ča ku nas Sv. Petar ne pušti nutra", Bepi uputi pogled u kristalno plavo nebo koje se prostiralo iznad njih.

"Ma, porko boh valja će nas pustit, ča će nas delat toliki put pa da nas nepušti."

"Ma, homo nu dalje, vako nećemo nikad prič va raj"

"Vrah mu ze oca i mater, još trista tri kurbe do raja, homo, homo. Valja imaju gemišta va Raje, žejon son koko brek."

Lijepo je pratiti razvoj mlade autorice: Tereza Rukober je u malo vremena prešla put od internetskih literarnih radionica, do ovogodišnje sferakonske zbirke. Samozatajna nastavnica matematike, čitateljima "Parseka" predstavila se još u broju 77, pričom Plavi

ŽENA U STAKLENOJ KUTIJI

Piše: Tereza Rukober

Kutija se nalazila na sredini hotelskog predvorja. Ljudi u raznobojnoj odjeći prolazili su oko nje na putu prema liftu, recepciji ili izlazu. Svako malo bi netko zastao na trenutak, očaran prizorom u kutiji. Ljudi bi prilazili bliže da provjere je li žena unutra doista živa ili je samo holografski prikaz.

Dječak je promatrao, istovremeno očaran i uplašen prizorom. Prislonio je nosić na staklo i promatrao ushićeno. Staklo je bilo hladno. Žena iza stakla lebdjela je nepomično, tijelo joj je bilo blijedo, gotovo bijelo i nije uopće imalo dlačica. Gledala ga je prodornim pogledom kao da ga može vidjeti iznutra. Pitao se je li moguće da i njega jednom ovako zatoče u staklenu kutiju. Pomisao je bila zastrašujuća i ispunio ga je val straha. Bio bi zaplakao da mu majka nije prišla i stavila mu ruku na rame. "Dođi zlato, idemo potražiti našu sobu!"

Iris je izronila iz dječakovih misli iscrpljena naporom. Promatrala je, sada svojim vanjskim očima, kako žena u plavome uzima dječaka za ruku i odvodi ga. "Zašto je ona teta tamo? I zašto je gola?" pitao je dječji glas. Majčin odgovor izgubio

se jer su se udaljili. Iris je bila preumorna da ženine misli pokuša čuti iznutra.

Stariji muškarac koji se približio njezinoj kutiji gledao ju je s mješavinom požude i gađenja. Nije ništa govorio, lice mu je bilo smireno i dobronamjerno i da mu nije uronila u misli ne bi mogla niti naslutiti o čemu razmišlja. Ovako, Iris je bila je svjesna toga da zamišlja ruke na njenom tijelu, njene dojke pod svojim grubim prstima. Osjetila se poniženom i prestrašeno se povukla u tišinu vlastitih misli.

"Nisi tijelo, ti si iznad tijela, nisi ovdje, možeš izaći, možeš, možeš..." Trudila se disati ravnomjerno smirujući sama sebe. Poželjela je da mu napakosti, pomislila je kako bi s užitkom učinila da svaka vlas njegove rijetke, zalizane kose počne stršiti na svoju stranu. Sposobnosti su joj bile dovoljno razvijene da to napravi, ali takva zloupotreba bila bi kršenje pravila.

U kutiji nije bilo gravitacije i ona je lebdjela. Nije se mogla pomaknuti jer su joj udovi bili vezani poljima sile. Jedva vidljive, plavičaste spone, držale su je nepomičnom, raširenih ruku i nogu, голу i izloženu koliko je god bilo moguće. Tijelo

joj je bilo ukočeno ali je uspijevala ne osjećati bol. "Nisi tijelo, ti si iznad tijela..."

Muškarac se udaljio jer je kutiji prišla žena srednjih godina, neobično gipkih pokreta. Nosila je haljinu glatkih linija u zelenim tonovima, te ravno odrezanu kosu do ramena. Prošla je ravno kroz staklo i ušla u unutrašnjost kutije. Nije počela lebdjeti, stajala je čvrsto na tlu jer na nju bestežinsko stanje nije imalo učinka.

Žena je dodirnula Irisin obraz. Ruke su joj bile hladne. "Kako je moja djevojčica? Sprema za novu vježbu?" Iris je klimnula glavom i žena se nasmiješila s odobravanjem. Oči su joj bile duboke i zelene. "Znam da je teško ali uspjat ćeš."

Iris je znala da ne mora ništa reći. Da je pred tom ženom gola i otkrivena mnogo više nego je ikada pred ikime bila. Godio joj je dodir snažne, hladne ruke na obrazu. Fizički dodir ju je na neki način tješio, iako je znala da će ubrzo osjetiti bol.

Mala, vrela kuglica dodirnula joj je kožu na vratu. "Ne osjećam bol," ponavljala je Iris pokušavajući se uzdići iznad svog tijela. "Ja sam iznad, nisam tijelo..." Nije pomoglo. Vrelina se proširila njezinom kožom pretvarajući se u vrišteću bol. Lice joj se zgrčilo u trenutku agonije ali je uspjela zadržati vrisak.

Kada je došla do daha i otvorila oči žena ju je promatrala polako odmahujući glavom, kao da prekora dijete koje je pogrešno izrecitalo pjesmicu. "Naučit ćeš,"

rekla je tiho. "Bit će lakše kada naučiš. Znaš što sada trebaš učiniti, zar ne?"

"Da, Učiteljice," prošaptala je Iris iscrpljeno.

Sadržaj kuglice polako je počeo djelovati. Osjećaj je bio sličan kao kada bi osoba koja je navikla gledati samo jednim okom, odjednom otvorila i drugo. Mogla je osjetiti dubinu, unutrašnjost, ali ne prostora, već ljudi oko sebe.

U dvije godine učenja uspjela je postići da vlastitim snagama može ući u misli osoba u svojoj blizini. Sada, dok su neuralni akceleratori bili prisutni u njenom mozgu, mogla je osjetiti misli ljudi u cijelom hotelu, bez obzira na zidove i pregrade. Mogla bi osjetiti i misli ljudi izvan hotela, ali to joj nije bilo dozvoljeno. "Takva su pravila," rekla joj je Učiteljica kada ju je dovela u hotel i objašnjavala joj vrstu vježbe. "Gosti znaju da ih ti možeš osjetiti - vidjeti - ogoljene do srži. Za uzvrat moraš ponuditi isto - dopustiti njima da i tebe vide голу i izloženu."

Dok joj je tijelo, vezano poljima, trnulo zbog nepomičnosti, Iris je putovala sobama. Bila je vrlo umorna ali znala je da mora, sposobnosti su jačale samo s vježbom. U jednoj sobi osjetila je mlađeg muškarca.

Sposobnost samokontrole bila joj je dovoljno razvijena da ne vrisne, ali ipak je zajecala. Misli koje je čula bile su bolno bliske i poznate. Također na neki način strane. Nikada do sada nije čula njegove misli. Zadnji puta kada je razgovarala s

Nevenom nije bila u stanju čuti njegove misli.

To je bilo prije dvije godine. Tada, u proljetno jutro ispunjeno mirisom zumbula, pratio ju je do aerodroma. Čekali su na platformi transportnog balona, Neven je držao njenu torbu u rukama. Nisu puno razgovarali i Iris se osjećala nelagodno.

Balon se formirao oko njih i podigao ih desetak metara iznad zemlje. Izgledao je kao balon od sapunice, samo mnogo veći i čvršći. Ležali su zavaljeni na njegove gumaste, prozirne stjenke a Neven je pritiskom ruku usmjeravao kretanje. Iris je još jednom, tiho izgovorila pitanje koje je postavila već mnogo puta: "Jesi li siguran da nećemo moći nastaviti kada se vratim?"

"Nemoj Iris, već smo toliko puta raspravljali." Neven je odgovorio umorno i nervozno.

"Ne vjerujem da ću se toliko promijeniti da ćeš me prestati voljeti."

"To nema veze s ljubavlju. Ali steći ćeš sposobnosti koje ja nemam. Moći ćeš koristiti telepatiju i telekinezu. Naviknut ćeš se da ih koristiš. Misliš da ćeš onda ti htjeti biti sa mnom? Ništa ti neću značiti, ostat ću malen i običan. Bolje je ovako, živimo svatko svoj život kada imamo različite ciljeve."

Iris je bila na rubu suza. Znala je da je razgovor besmislen ali ipak je nastavila: "Pokušaj krenuti sa mnom. Samo prvi stupanj, nije to tako teško. Možda ti se sviđi. Moći ćeš i u poslu postići više, ljudi će te

više cijeniti. To je predivno Nevene - moći širiti svoje sposobnosti."

"Teško je, nemoj govoriti da nije. Ti si spremna uložiti pet godina života u to, ja nisam. Zadovoljan sam s ovim što imam. Imam dobar posao. Želim živjeti život s ovim što imam, kao obično ljudsko biće. Ako ti je doista stalo do mene ostani, odustani od učenja i ostani ovdje sa mnom."

"Ne mogu Nevene, ovo sam željela cijeli život. Namučila sam se da prođem prijemna testiranja. Znaš da samo pet posto ljudi to uspijeva. Šteta je zbog tebe, što ne želiš pokušati, a imaš bolje urođene sposobnosti od mene."

Neven joj je gledao uvrijeđenim i praznom pogledom, imala je osjećaj da se već udaljavaju jedno od drugoga, iako su sjedili zajedno u malom balonu. Ispod njih izmjenjivala su se polja: zumbuli, pšenica, jagode, pa opet pšenica. Krovovi stambenih zgrada odbijali su sunčevu svjetlost. Iris se osjećala malenom i izgubljenom, prestrašena onim što je očekuje: započet će naporno petogodišnje školovanje i izgubiti čovjeka kojega je voljela. Bila je blizu, vrlo blizu odluci da stavi dlan da stjenku balona i zaustavi njegovo kretanje. I da zamoli Nevena da je odvede natrag, kući. Možda bi to i učinila da se tornjevi zračne luke nisu već nazirali na obzoru.

Od tada je mnogo puta požalila da to nije učinila. Posebno u trenucima kada joj je bilo teško, kada ne bi uspijevala izvršiti postavljene zadatke. "Normalno je da si

ponekad malodušna, to se svima događa," rekla joj je Učiteljica. "Ali dobro napreduješ, nemoj odustati."

Iris nije očekivala da će sresti Nevena prije završetka školovanja. Bilo bi neizmjerljivo lakše da ga je sreća kasnije, kada bude imala proširene sposobnosti petog stupnja i spoznaju da je ostvarila svoj cilj. Sada, ovako ranjiva i nesigurna, osjetila je snažnu čežnju za njim.

Mogla je osjetiti njegove misli. Razmišljao je o putovanju zrakoplovom, o odjeći koju treba rasprijeti, o statističkim podacima za brzinu rasta neke biljke i o ženi crne kose i širokog čela. Razmišljao je o njoj s poštovanjem i iščekivanjem, te djelomično i sa strahom i Iris se pitala tko je ta žena. Vidjela je sve što je vidio Neven ali nije mogla vidjeti njega. On nije niti bio svjestan Irisina prisustva jer još nije naučila prenositi svoje misli drugoj osobi. Željela je da dođe k njoj, da ga vidi i razgovara s njom. Grozničavo je tražila načine da ga dozove. Znala je da će prije ili kasnije sići u predvorje hotela ali željela ga je vidjeti odmah.

Učinila je ono što je mogla. Natjerala je računalo koje je Neven imao ugrađeno u dlan da proizvede piskutavi zvuk. Nije bilo lako jer ih je dijelilo dvadeset metara udaljenosti i tri pregradna zida. Osjetila je da je zvuk privukao njegovu pažnju i da je pokretom ruke otvorio mali zaslon. S puno napora oblikovala je slova: "Dođi u predvorje. Iris."

Pratila ga je kako silazi niz stepenice i upijala njegove misli. Susret je iščekivao sa znatiželjom i nelagodnom. Bio je nervozan, ali i ponosan zbog toga što ga nije zaboravila. Plašio se kako će ona izgledati. Sjećao se kako ju je večer prije vidio u kutiji, letimično i izdaleka, na putu do sobe. I kako se nadao da ona neće osjetiti njegovo prisustvo. Pitao se što će mu reći. Hoće li nešto tražiti od njega. Razmišljao je hoće li joj priznati da je odučio...

Kada je stigao u predvorje i ugledao je iza stakla, bez kose i odjeće, osjetio je strah. Ne za nju, već strah za sebe. "Kako - hoću li moći, hoću li moći?"

Kada je prišao blizu Iris je upitala: "Čujem tvoje misli. Hoćeš li moći što?"

Neven se malo iznenadio kada je čuo njezin glas. Pretpostavljao je da staklo prenosi zvukove.

"Ovo staklo ne zaustavlja zvukove," odgovorila je Iris na neizgovoreno pitanje.

"Možeš li prestati slušati moje misli? Ja tebe ne čujem pa nije fer."

Iris se povukla mentalnim pokretom. "Evo, ne slušam više." Drhtala je od uzbuđenja i bila iskreno sretna što ga vidi. Nije se puno promijenio. Plava kosa padala mu je glatko do ramena, nosio je svjetlo žuto poslovno odijelo. "Drago mi je što te vidim. Lijepo izgledaš," rekla je.

"Ti baš ne izgledaš lijepo. Kako napreduješ?"

"Dosta dobro. Još malo pa ću dostići drugu razinu. Ali teže je nego sam mislila. Kako si ti?"

"Dobro sam. Napredovao sam u poslu. Reci mi smijemo li mi razgovarati ovdje?"

"Smijemo, samo ne predugo. Ljudi povremeno dolaze pričati sa mnom, da provjere mogu li im stvarno čitati misli. Je li ti neugodno?"

"Da, je malo. Ne znam kamo bih gledao." Nasmiješio se zbunjeno.

"Kamo god želiš, navikla sam da me gledaju. Jesi li znao da sam ovdje?"

"Da, naravno, kad sam rezervirao sobu rekli su mi da trenutno imaju gostovanje telepate u razvoju. Rekli su mi i tvoje ime i da mnogi ljudi dolaze ovamo da bi te vidjeli. Ali da neke smeta mogućnost da im se ulazi u misli. Rekli su mi da potražim drugi hotel ako me smeta prisustvo telepata. "

Iris je zadrhtala od iznenadne nade da je možda ipak došao zbog nje. Zamislila je da joj govori da želi da pođe s njim. Da prekine školovanje i da mu se vrati. Da joj kaže kako mu nedostaje da želi da opet budu zajedno. Shvatila je da bi pristala, da bi ostavila sve i otišla s njim.

"I zašto nisi potražio drugi hotel?"

"Uprava mog razvojnog centra me je poslala ovdje, imam neki poslovni sastanak. Prilično je važan i nisam htio - nisam htio odustati zbog tebe."

Iris je osjetila da je nešto u njoj potonulo. Kao da je odjednom ona sama postala teška tonu, bez obzira na bestežinsko stanje. Činilo joj se da su se polja sile koja su držala njene zaglavke i gležnjeve urezala u kožu. Sposobnost samokontrole joj je popustila i postala je svjesna da je tijelo boli.

"Moram ti nešto priznati," rekao je Neven. "Novi posao kojeg sam prihvatio - radi se uzgoju i kontroli kretanja jelena. One nove vrste koja se uzgaja u medicinske svrhe. Ali traže od mene da završim dva stupnja proširenja sposobnosti."

"Rekao si da to ne želiš," rekla je Iris tiho.

"Pristao sam jer je plaća jako dobra. I to je izazov, znaš. Upraviteljica centra je rekla da ne bih trebao imati teškoća" Zamuckivao je pri kraju jer je vidio Irisin povrijeđen pogled.

"Žena s crnom kosom o kojoj si razmišljao u sobi?" Neven je klimnuo glavom.

Šutjeli su nekoliko trenutaka a onda je Iris upitala kada započinje i je li već pronašao mentora.

"Ne, danas idem na jedan razgovor. Možeš li mi nekoga preporučiti?"

Iris se osjetila uvrijeđenom jer je to uopće pita. "Ne, samo te molim da ne odabereš istu osobu kao i ja. Bilo bi bolje da se ne viđamo."

"Da slažem se. Samo mi reci, jesu li sve vježbe ovakve?"

"Vidjet ćeš. Nemoj od mene tražiti savjete."

Gledali su jedno drugo još neko vrijeme. Iris je ponovo postala svjesna udaljavanja kojega je osjetila prije dvije godine. Pozdravio ju je i udaljio se bez da su jedno drugome poželjeli sreću.

Kada je Neven otišao Irisina mentorica, žena u zelenoj haljini, ušla je u predvorje i prišla staklenoj kutiji. Preko ruke je nosila ogrtač za Iris.

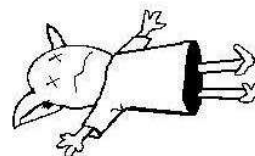
"Jesam li pogriješila što sam ga pozvala?" pitala je Iris svojim mislima.

"Postupila si nepromišljeno ali dobro je završilo. To što ste raspravili neke stvari bit će ti od koristi."

"Ja nemam dojam da smo nešto raspravili. Samo sam razočarana."

"Jeste, sada si preumorna da shvatiš." rekla je učiteljica i nasmiješila se. Promatrala je Iris prodornim, dubokim pogledom. "Uspjela si danas razviti neke nove neuronske veze. Zadovoljna sam. Sada ti je potrebna pauza, nastavit ćemo kada se odmoriš."

Stavila je dlan na staklo i Iris je osjetila kako polja sile popuštaju. Istovremeno, njeno tijelo je dobivalo na težini. Osjetila je kako tone prema tlu, radujući se odmoru koji je očekuje.

SAMO PAR UREDNIČKIH RIJEČI

Štovani štioče, u ovome broju izostao je klasični uvodnik. I nije mi krivo! Jer ovaj broj posvećen je mladim hrvatskim autorima, ljudima koji su se u proteklih nekoliko brojeva pojavili na stranicama "Parseka", koji su ovdje dobili prigodu predstaviti se - i koji su ujedno predstavili "Parsek". No, nemaj brige, dragi štioče, oni itekako objavljuju i drugdje, predstavljajući snagu hrvatskog SF-a u usponu.

S druge strane, ima li veće uredničke radosti negoli pratiti razvoj mladih pisaca, njihovo sazrijevanje i napredak u vještini!?

Što se ostaloga tiče, tu je razgovor s gostom prošlog Sferakona Kenom MacLeodom, predzadnja Krstina priča te nastavak bibliografije.

Za ostalo, vidimo se na Sferakonu!

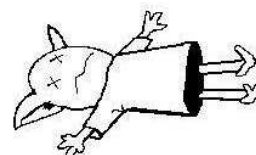
"Parsek" na webu:

<http://parsek.sfera.hr/>

Kontakt:

parsek@sfera.hr

B.Švel

Galaktički književni leksikon: Ken MacLeod

Ken MacLeod je škotski pisac koji je gostovao na prošlogodišnjem Sferakonu, kad je vođen ovaj razgovor. Tada je predstavljen i njegov SF roman za mladež Cydonia. No, to je djelce atipično za njegov rad, kao što ćemo u ostalom vidjeti... Njegov blog, inače vrlo zanimljiv, može se posjetiti na web adresi <http://kenmacleod.blogspot.com/>

TROCKISTI U SVEMIRU

Razgovarao: Boris Švel

"Parsek": Ispričajte nam kako ste počeli pisati i o utjecajima koje ste primali pri tome?

MacLeod: Počeo sam čitati znanstvenu fantastiku - kao što čini većina ljudi - u svojoj ranoj adolescenciji. Čitao sam koliko god sam mogao, većinom knjige iz javnih knjižnica. Osim obvezne literature u školi i na fakultetu, malo što drugoga sam čitao u dobi između petnaest i dvadeset. Tijekom toga, čitao sam sve klasične autore, od Aldissa i Asimova, preko Ballarda, Heinleina i Le Guinice, do Johna Windhama i Rogera Zelaznyja! I opet, poput mnogih čitatelja znanstvene fantastike, pokušao sam pisati u ranoj dobi i napisao sam neke ne baš dobre priče. No, poslao sam jednu u "New Worlds Quarterly" koji je tijekom sedamdesetih bio jedinim SF magazinom u Britaniji. Poslao sam nešto što sam držao čudesno originalnom pričom o pilotu svemirskog broda koji otkriva planet te ga onda zauzme i osvoji. Pa se ispostavi da je taj planet Zemlja! Priča je bila vrlo ljubazno

odbijena. Imao sam također ideje za puno opsežnije romane, o kojima sam često razmišljao i pričao, ali ih nikada uistinu nisam počeo pisati, budući sam u to doba pokušavao postati nešto drugo, poput pravog znanstvenika.

Kad sam bio u dobi oko dvadesete ili dvadeset prve godine života, skoro sam potpuno prestao čitati SF i počeo sam umjesto toga čitati *mainstream* literaturu, osim rukopisa koje je napisao moj prijatelj Iain Banks - nekih dugačkih znanstvenofantastičnih romana koje je prepravio i objavio puno kasnije, nakon što je objavio svoj *mainstream* roman *The Wasp Factory*. I dalje sam nastojao biti znanstvenikom. Ponovno sam zadobio zbiljsko zanimanje za znanstvenu fantastiku nakon što sam pročitao roman *Neuronacer* Williama Gibsona sredinom osamdesetih te shvatio kako znanstvena fantastika ima reći novih stvari o svijetu u kojem živimo. Kad sam okončao svoj pokušaj biti znanstvenikom - radio sam kao računalni programer - započeo sam 1987. godine

pisati svoj prvi roman, *The Star Fraction*. Pisao sam ga s puno prekida i u slobodno vrijeme tijekom nekoliko godina. Bio sam pod utjecajem mnogih suvremeničkih događanja, poput kolapsa Sovjetskog Saveza, raspada Jugoslavije i Prvog zaljevskog rata. U knjizi možete prepoznati odjeke svih tih događaja. Poslao sam drugi nacrt romana jednom agentu, bila je to agentica Iaina Banksa, a ona mi je rekla kako joj se roman sviđa, no da treba još raditi na likovima, motivaciji i fabuli - ništa od toga nije bilo baš jasno. Trebalo mi je neko vrijeme eda bih shvatio što je pod time mislila; tek kad je rekla: "Da je to film, što biste stavili na poster?" "Nešto kao čovjeka koji je ubijen, ali njegovo oružje se i dalje bori?", pitao sam. A ona mi je odgovorila: "Sjajno! Sad, nastavite i napišite tu knjigu!" (smijeh) Prepravio sam knjigu, a ona ju je uzela i odnijela uredniku koji ju je smjesta prihvatio i ponudio predobar ugovor.

Druga knjiga bila je *The Stone Canal*, smještena u istu budućnost kao i *The Star Fraction*, pri čemu su nekim sporedni likovi iz prve knjige postali glavnima u drugoj. Ponovio sam taj postupak s trećom knjigom, *The Cassini Division*. Konačni roman, *The Sky Road*, bio je nekom vrstom alternativne povijesti u istoj toj budućnosti. Odlučio sam te četiri knjige skupno nazvati *The Fall Revolution Books*, budući je središnjim revolucionarnim događajem globalni revolt protiv Ujedinjenih naroda kojima dominiraju Sjedinjene Države, što se

dogodilo u jesen 2045. godine. No, ovo je dvosmisleno, jer je to bio ujedno i početak pada civilizacije (*fall* na engleskom znači pad, ali u američkoj inačici jezika može značiti i jesen, op. ur.).

Nakon toga, maknuo sam se od zemaljske politike u međuzvezdanu trilogiju *The Engines of Light* koja tipa *space opere*, a sastoji se od romana *Cosmonaut Keep*, *Dark Light* te *Engine City*. Moja najnovija knjiga je samostalna space opera, *Newton's Wake*.

Doimljete se prilično političkim piscem. Možete li skicirati svoje političke aktivnosti?

Kad sam bio studentom, tijekom sedamdesetih godina, postao sam zainteresiran za ono što je tada bila krajnja ljevica, što bi se približno moglo opisati kao neka vrst trockizma. Bilo je takvih organizacija koje su pokušavale razviti ideje Leona Trockog, no - iskreno govoreći - nisu bile više od minornih smetala na britanskoj političkoj sceni. Ali ostajem ponosan na puno ondašnjeg rada, na ideje koje su danas opće prihvaćene, poput razrješenja Irskog rata, protivljenja raznim ratovima, oslobođenju žena, oslobođenju homoseksualaca i slično. Krijumčarili smo materijale u istočnu Europu i uopće nastojali biti dobrim socijalistima te internacionalistima. Ne mislim nužno da smo uspjeli, ali to nije period kojeg se sramim!

Međutim, kako je takozvani istočni blok propao, to je negativno utjecalo na nas, kao i na širu ljevicu. U svakom slučaju, tijekom kasnih osamdesetih počeo sam se zanimati za kritiku socijalizma i planske privrede - stvari koje su se ranije same po sebi uzimale zadanima - s pozicija libertanizma i slobodnog tržišta. Također su me zanimala građanskih i osobnih sloboda, kao i za interakciju takvih stvari s krizom ranije postojećeg socijalizma. Zvuči pompozno, no to su bila pitanja koja su me interesirala dok sam pisao ciklus *The Fall Revolution Books*. Čitao sam radove uglavnom američkih libertanaca kao što su Milton Friedman, njegov sin David Friedman i drugi... Puno njihovih ideja bilo je pod utjecajem - ili je izravno stimuliralo - znanstvenofantastične spekulacije o budućim društvima.

Među autorima koji su ponajbolje razvili njihove ideje izdvajam informatičkog znanstvenika i matematičara Vernora Vinegea, koji je ujedno piscem SF-a. On je ušao u dubinu nego ostali pisci. Na zabavnijoj razini, tu je Neal Stephenson i njegov *Snow Crash (Potpuni raspad, op. ur.)* koji je izišao kad sam radio *The Star Fraction* i koji se slučajno podudara u nizu tema: posvemašnjoj balkanizaciji zajednice, računalnih virusa koji napadaju ljudski duh, komunikaciji kroz *cyberspace*. No, barem sam dodao trockizam, pa mogu nastaviti raditi. (smijeh) Nakon prve četiri knjige, maknuo sam se od toga... Po svojoj

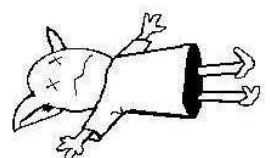
sadašnjoj poziciji, moglo bi se reći da sam neke vrsti tržišnim socijalistom, no čak i to bi u bivšoj Jugoslaviji moglo biti kontroverznim! (smijeh)

Kad smo već kod toga, je li Vam ovo prvi posjet Zagrebu?

Da. Prvi put sam u Zagrebu i Hrvatskoj, kao nekoj zemlji bivše Jugoslavije. No, znam ponešto o prijašnjem sustavu društvenog vlasništva i samoupravnog socijalizma. Znam da je bivša Jugoslavija bila otvorenijom od drugih socijalističkih država. Primjerice, primijetio sam puno naslova znanstvene fantastike koji su još tada bili dostupni... Od tranzicijskih zemalja, jedino sam još bio u Poljskoj, u Krakowu, no Poljska ima drukčije kolektivno iskustvo. Ipak, i u Krakowu, i u Zagrebu vidi se ekonomski napredak, procvat trgovinskih odnosa i očita poboljšanja u dijelu društva. No, ne znam koliko to odražava opće stanje u zemlji, pa ne mogu donositi zaključke.

Na osobnoj razini, osjećam privrženost Hrvatskoj i njezinim ljudima. Kultura djeluje otvorenom, prijateljskom i gostoljubivom, ljudi na ulicama su opušteni. Ovdje očito postoje veliki potencijali za gospodarski i kulturni razvoj, pa vam želim izraziti svoje poštovanje i najbolje želje!

Hvala Vam!

KAKO SE ISAAC ASIMOV UMALO UDAO ZA GRAFIČKI ZAVOD HRVATSKE - DJED PRVI

Piše: Krsto A. Mažuranić

Tu ima zgodna priča bez veze s temom, ali mi se čini zabavnom, pa evo. A zapravo, ona nema veze niti s *fanistorijom*, pa će prije biti DJED nego BAKA.

Dakle,

DJED PRVI: propalo cigansko vjenčanje

V. K. je bio direktor proizvodnje (tiskara i sve to) pa baš nije bio doma po pitanju autorskih prava i slične problematike. (Iz nekoga razloga htio je da esef-edicija bude baš njegov projekt pa je išao mimo nakladničkog dijela GZH. To su bile čari OOURiniranja: cijela tvrtka je cijela tvrtka, ali pojedini njeni dijelovi-OOURi mogu si međusobno konkurirati samostalnim poslovima.) Bilo kako bilo, da skratim priču, dobio sam u zadaću nabaviti *copyright* za *ČELIČNE ŠPILJE*, *GOLO SUNCE* i *JA ROBOT* Isaaca Asimova. (I sve to prevesti, ali to je druga priča.)

Kao pravi lajbek u tim stvarima, ne znajući ništa o literarnim agentima i toj proceduri, poslao sam 27. svibnja pismo u

glavu, ravno Asimovu! A u želji da se to moje pismo ne izgubi u masi *fan* -pisama malo sam ga iskitio. (Također nisam htio suhoparni biznis.) Pa sam priču o *copyrightu* začinio onim vicem gdje Cigo kaže: "Oženit ću se kraljevnom! Pola posla je gotovo - ja hoću!" Pa će tako biti i hrvatskog izdanja Asimovljevih knjiga - pola posla je gotovo, mi hoćemo...

Dok si rekao "odgovor", evo stiže odgovor! (Zamislite da je ovo faksimil):

Dear Mr. Mazuranic,
Thank you for your letter of 27 May. I agree, too, but even when the gypsy and the Tsar's daughter both agree, nothing can happen. The Tsar must agree, and in my case, it is the Doubleday who must. Doubleday controls the foreign rights to my stories and I'm afraid you must deal with them. I will forward your letter

and my reply to them and
it will then be up to
them. Yours,
(Tu je vrlo cifrasti potpis koji ne mogu
reproducirati)

Prijevod:

Hvala na pismu... I ja hoću, ali čak kad i
Ciganin i careva kći oboje hoće, ništa se
neće dogoditi. Mora htjeti i Car, a u mome
slučaju Doubleday je taj koji mora htjeti.
Doubleday vodi posao s tantijemama za
moje tekstove pa se bojim da morate
pregovarati s njima. Poslat ću im vaše
pismo i moj odgovor pa je dalje na njima.

Ti bokca! Sudeći po datumu na pismu
(2.VI.) Asimov je napisao odgovor istoga
dana kad je primio moju *prošnju!* Njegov
datum je šest dana poslije moga koliko je
onda trebalo avionskom pismu da dosegne
adresu u Americi... Što je još jedna potvrda
"Lundwallova temeljnog zakona
korespondencije" ("Brzina odgovora na
pismo obrnuto je proporcionalna
jugoistočnosti adrese", drugim riječima, tko
piše na sjever i zapad odgovore mu odmah,
a tko piše na jug i istok čekaj magare dok
trava ne naraste... Lundwallu se dogodilo da
ga zovu za PoGoa na konvenciju u Skoplje,
pa im on odgovorio da hoće, pa nikad više

od njih nije primio ni slova... A oni se
poslije čudili zašto im nije došao...) Asimov
je očito pregledao dnevnu poštu i odmah
istoga dana napisao odgovor. Tako se to radi
u civiliziranu svijetu.

Bilo kako bilo, tri dana poslije
doživio sam šok!

Došlo mi je pismo od Doubledaya!
(Ako tko ne zna: to je divovska-gorostasna
nakladnička korporacija koja sama u mjesec
dana izda knjiga koliko total-ukupna
Hrvatska u godinu dana. A možda i više.)
Prva rečenica toga pisma glasila je, cit.:

We, Tsar, are delighted...
itd.

Prijevod:

Mi, Car, razdragani smo...
itd.

Svetih mi Sesveta!

Ovo je bilo obilno pismo, cijela jedna
gusta stranica pa ga neću citirati. A bilo je
cijelo u cigansko-carskome tonu: pa pita na
kojem bi se jeziku obavila *svadbena
ceremonija (Wedding Ceremony)*: srpskom?
hrvatskom? slovenskom?, i koliko bismo
gostiju pozvali na pir (tj. kolika je tiraža
knjige), i tako redom, a na kraju vele da

sretan događaj mora ugovoriti Carski Provodadžija (*Imperial Matchmaker*), to jest Jugoslovenska Autorska Agencija u Beogradu.

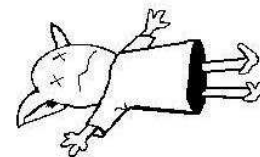
(Pismo imam doma, tko hoće može zuriti u nj.)

I tako smo pisali u JAA o našoj *prošnji* i Carevu pristanku (jasno, ne tim riječima nego ozbiljno-poslovno) a tamo je bila "Miss Dragičević" koja dosljedno Lundwallovu zakonu nije uopće odgovarala na naša pisma (imam doma kopije ako koga

zanima) - čak sam joj pisao i na engleskom a Doubledayu slao kopiju - a onda je "Kentaur" iz vedra neba jednoga dana istrčao s tim istim knjigama! (Samo su malo preuredili "Epohin" tekst. Pitam se, pitam jesu li platili Šoljanu i Belanu tantijeme za prijevod.) Nešto je tu gadno smrdjelo ali nije im se moglo baš ništa dokazati, razumije se, pa nismo ni probali...

A ja sam već bio preveo skoro cijelu prvu knjigu, a sad sam si sav taj posao mogao zataknuti za šešir...

To bi, dakle, bio taj prvi DJED.

NEDOVRŠENA PRIČA - A TRIBUTE TO KRSTO

Piše: Boris Švel

Krsto A. Mažuranić, nestor hrvatske znanstvene fantastike, osoba je koju ne treba predstavljati. Urednik, recenzent, prevoditelj, pisac, iznad svega istinski ljubitelj. Jednom riječju: fan. Fan koji je dao pečat hrvatskom fandomu, toj masi samoorganiziranih ljubitelja SF-, koja bi bez njega bila poput jela kojemu manjka začim

A kakav je to začim? Ponekad sladak, ponekad ljutkast, ponekad kiselkast. Ponekad i gorak. I sve to zajedno.

No, ovdje ne pišem nikakav nekrolog, jer Krsto je živ i zdrav, radi i prevodi, premada ga godinama nije za vidjeti

utorkom među drugim fanovima, odnosno po Sferakonima.

No, njegove *Bake* i *Djedovi* ostali su nedovršenima. Na web stranici SFere, a i drugdje, stoji njegova nedovršena povijest, nedovršeni pothvat koji nas prikrađuje za jedinstveno kolektivno iskustvo prapočetaka organizatora ljubitelja SF-a u Hrvatskoj. A to je šteta.

U ostalom, dragi šrioče, zašto naričem kad ima još jedan nastavak? Zato, da bih pripremio čitateljstvo na činjenicu da sa sljedećim djedom zaključujemo ovu priču. Šteta.

Nastavljamo s objavljivanjem priloga za bibliografiju hrvatske znanstvene fantastike i to hrvatskih SF djela objavljenih u periodici. Zahvaljujemo Igoru Tabaku za prebacivanje bibliografije u elektronički format.

BIBLIOGRAFIJA HRVATSKOG SF-a (III. dio)

Sastavio: Živko Prodanović

Prilog poznavanju hrvatske znanstveno-fantastične književnosti - građa za bibliografiju hrvatske znanstveno-fantastične proze /pripovjetke, romani, novele i romani/ objavljene u tjednicima, časopisima i magazinima do 1945. godine.

I. BIBLIOGRAFIJA

1. S.V.KARME¹: GOSPODAR MILIJUNA. Kriminalni roman iz Novog Zagreba

Zagreb 1920. "Zabavnik" - ilustrovani tjednik. God. III. od broja 1 do 18, ukupno 17 nastavaka, Vlasnik i izdavač Nakladno poduzeće Vereš i drugovi. Odgovorni urednik Slavko Vereš. Tiskara "Mercur" d.d. Zagreb.

U br. 4. ponovljeno tiskan nastavak iz br. 3, a u br. 14 nije objavljen nastavak. Ilustrirano.

2. JOSIP KULUNDŽIĆ: REZIGNACIJA KRALJA ROLLONA /Iz romana "A contra E"/

Zagreb 1925. "Vijenac" - list za književnost i umjetnost. God. III. knjiga V. br. 10, str. 225-230. Izdavači i vlasnici Dragutin Nemeth i drugovi. Uređuje dr. Ferdo Nikolić.

Roman nije tiskan.

3. KA MESARIĆ: SUMPORNI OBLAK NAD GRADOM /Poglavlje iz fantastičnog romana "Revolucija Joba Novog"/

Zagreb 1926. "Vijenac" - list sa književnost i umjetnost. God. IV. knjiga VI. br. 8-9, str. 206-209. Izdavači i vlasnici Dragutin Nemeth i drugovi. Uređuje dr. F. Nikolić.

Ka Mesarić je pisac Koloman Mesarić.

Dr. F. Nikolić je dr. Ferdo Nikolić. Roman nije tiskan.

4. MLADEN HORVAT: MURI MASSANGA. Roman čovjeka koji je osvojio svijet.

Zagreb 1927. "Svijet" - ilustrirani tjednik. God. II. knjiga III. br. 1 do 13 i 15 do 26, te god. II. knjiga IV. br. 1 do 5 i 7 do 11, ukupno 35 nastavaka. Izdavač "Tipografija" grafičko-nakladni zavod d.d. Zagreb. Za uredništvo odgovara Vjekoslav Zakšek.

5. ZYR XAPULA: DR. VUDRONOV

Zagreb 1927. "Svijet" - ilustrirani tjednik. God. II. knjiga III. br. 14, str. 279-280. Izdavač "Tipografija" grafičko-nakladni zavod d.d. Zagreb. Za uredništvo odgovara Vjekoslav Zakšek.

Zyr Xapula je pseudonim pisca Zvonimira Vukelića.

6. A. CESAREC: SAN DOKTORA PROSPERA LUPUSA

Zagreb 1930. "Književnik" - hrvatski književni mjesečnik. God. III. br. 9, str. 381-390. Izdavač i odgovorni urednik Vladimir Bunoza.

A. Cesarec je August Cesarec.

7. D. FRIED: OTROVNI PLIN NAD ZAGREBOM. Fantazmagorija.

Zagreb 1930. "Cinema" - revija za film, kazalište i društvo. God. IV. br. 18, str. 25-26. S ilustracijom potpisanom s Lin. Vlasnik i izdavač "Cinema konzorcij". Odgovorni urednik Stjepan Kertes.

Ilustrativni dio Leo Linjević. Tisak "Tipografije" d.d. u Zagrebu.

Lin je Leo Linjević.

8. ANONIM: S.O.S.

PSI.NADVLADAJU.AMERIKOM

Zagreb 1930. "Cinema" - revija za film, kazalište i društvo. God. IV. br. 24. str. 87-90. Vlasnik i izdavač "Cinema konzorcij". Odgovorni urednik Stevan Kertes. Ilustrativni dio Leo Linjević. Tisak "Tipografije" d.d. u Zagrebu.

9. HACO: ZAGONETNI STROJ

Zagreb 1930. "Svijet" - ilustrirani tjednik. God. V. knjiga 10. br. 6, str. 150-151. Izdavač "Tipografija" grafičko-nakladni zavod d.d. Zagreb. Za uredništvo odgovara Vjekoslav Zakšek.

10. ANONIM: TAJNA

Zagreb 1931. "Cinema" - revija za film, kazalište i društvo. God. V. br. 21. str. 23. Vlasnik i izdavač "Cinema konzorcij". Glavni i odgovorni urednik Stevan Kertes. Ilustrativni dio Leo Linjević. Tisak "Tipografije" d.d. u Zagrebu.

Pripovijetka se može uvrstiti i u žanr fantastike. U drugim je časopisima kasnije tiskana i pod nazivima "Pilot smrti" i "Tajinstveni zrakoplov". Jednom ju potpisuje I. B. Velius.

**11. A. CESAREC: POSJETA
IZDALEKA**

Zagreb 1931. "Literatura". God. I. br. 6, str. 145-148, Vlasnik i izdavač i odgovorni urednik Alfred Neufeld.

A. Cesarec je August Cesarec.

**12. JOSIP ZLATARSKI: ELIKSIR
BLAGE SMRTI**

Zagreb 1931. "Svijet" - ilustrirani tjednik. God. VI. knjiga XII. br. 1, str. 13 i 27, Izdavač "Tipografija" grafičko-nakladni zavod D.D. Za uredništvo odgovara Vjekoslav Zakšek.

Marginalno znanstveno-fantastična pripovijest. Spominje se "novi izum", eliksir za blagu smrt za članove "Kluba samoubojica".

**13. DOBROSLAV JURJEVSKI:
DVJESTA KILOMETARA ISPOD
ZEMLJE. Čudesna ličkog podzemlja.**

Zagreb 1931. "Mladost" - ilustrirani časopis za omladinu. God. XI. brojevi 4, 5, 6, 7, 8 i 9-10, ukupno šest nastavaka.

Izdavač i vlasnik Konzorcij Jeronimskih Časopisa u Zagrebu. Za vlasnik, izdavača i uredništvo odgovara dr. Josip Andrić.

Uređuje Ivo Horvat.

Na naslovnim stranicama časopisa upisana je kao godina izdavanja školska godina 1931-1932.

Dobroslav Jurjevski je pseudonim pisca Joe S. Rendulića.

14. LY-TAI-FU: IZLET NA MARS

Zagreb 1931-1932. "Krijes" - ilustrirani časopis za omladinu. God. III. U 1931. god. objavljivano od br. 1 do 4, a u 1932. od br. 5 do 9, ukupno devet nastavaka. Izdavač i vlasnik Konzorcij Jeronimskih časopisa u Zagrebu. Za vlasnika, izdavača i uredništvo odgovara dr. Josip Andrić. Uređuje Ivo Horvat.

Prvi nastavak je nepotpisan, Ly-tai-fu je pseudonim pisaca Krune Krstića i Luke Perinića.

Pišući u svojim uspomnama o tom pseudonimu i suradnji s Krunom Krstićem, Luka Perinić /Iz moje ladice -V., "Marulić" br. 1, Zagreb siječanj-veljača 1996. str. 54-55/ spominje i izdanje te pripovijesti u časopisu "Dom i svijet" 1939. i 1940. godine. No, "Dom i svijet" tih godina više nije izlazio!

**15. BARKOV S.: LEGENDA 25
STOLJEĆA**

Zagreb 1932. "Svijet" - ilustrirani tjednik. God. VII. knjiga XIII. br. 2, str. 53-55. Izdavač "Tipografija" grafičko -nakladni zavod D.D. Za uredništvo odgovara Vjekoslav Zakšek.

16. BUDA HOLM: AMORA

Zagreb 1932. "Svijet" - ilustrirani tjednik. God. VII. knjiga XIV. br. 11, str. 265-267. Izdavač "Tipografija" grafičko-nakladni zavod D.D. Za uredništvo odgovara Vjekoslav Zakšek.

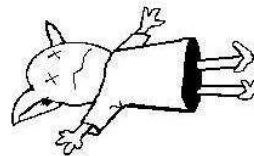
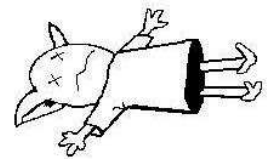
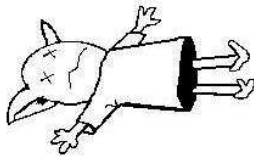
17. MLADEN OREŠKOVIĆ: 67 GR. ZLATA

Zagreb 1932. "Svijet" - ilustrirani tjednik. God. VII. knjiga XIV. br. 15, str. 361-363. Izdavač "Tipografija" grafičko-nakladni zavod D.D. Za uredništvo odgovara Vjekoslav Zakšek.

1. Pisci znanstveno-fantastične proze u hrvatskoj književnosti proučavanog razdoblja vrlo su često upotrebljavali pseudonime, u pravilu sa stranim imenima i

prezimenima, skraćene oblike imena i prezimena, inicijale i šifre, a često su ostajali i anonimni. One pripovijetke, iako prava imena autora nisu odgonetnuta, a uvrštene su u ovu bibliografiju, prosuđene su kao djela hrvatske znanstveno-fantastične proze na osnovi podataka, imena ili situacija iz samih pripovjedaka, analizom pseudonima i sadržaja ili na osnovi stilskih karakteristika i podataka u publikaciji ili o publikaciji u kojoj su ta djela objavljena.

Put do točnog tumačenja nerijetko je bio vrlo složen. To treba imati u vidu ako se pronade pogreška.

PARSEK je paradoksalno-sekularno glasilo SFere, Društva za znanstvenu fantastiku, Mesnička 1, 10000 Zagreb. Izlazi. Naslovnica: Boyan. Bibliografiju prebacio u virtualni svijet: Jegor. Svi prilozi vlasništvo i copyright autora. Uredio i prelomio: Boris Švel.